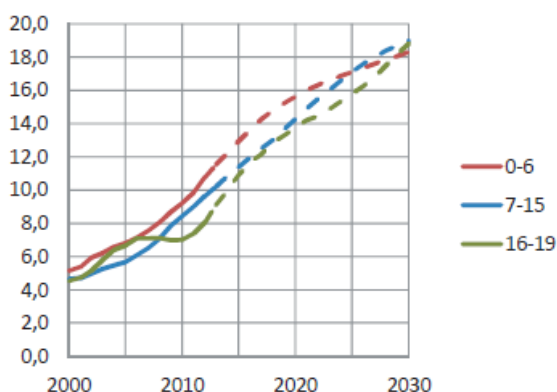

KOKO PERHEEN HUOMIOINTI VAHVISTAA MAAHANMUUTTAJIEN LASTEN KOULUMENESTYSTÄ

Suomalaisissa perus- ja ylemmän asteen kouluissa on yhä enemmän maahanmuuttajalapsia ja maahanmuuttajien lapsia.

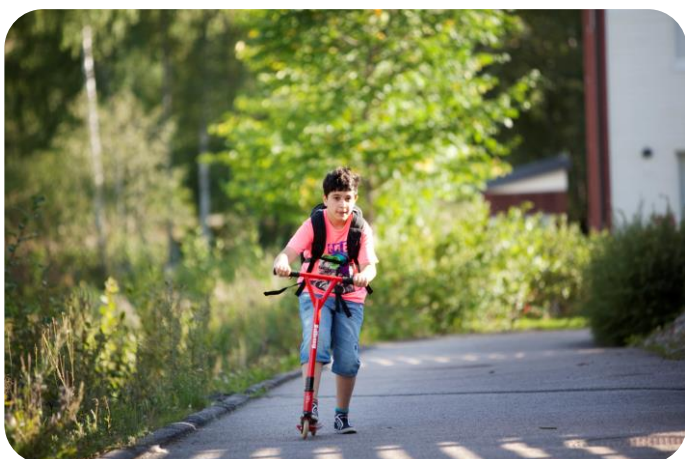
Esimerkiksi Helsingin perusopetuksessa olevista 16% on vieraskielisiä. Vieraskielisten osuudet kaikissa ikäluokissa tulevat nousemaan jatkossakin.

Vieraskielisten 0-19-vuotiaiden osuus koko ikäluokasta Helsingin seudulla 2000–2012 ja ennuste vuoteen 2030. Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus 2013.

Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että maahanmuuttajien lapset eivät menesty yhtä hyvin kuin valtaväestö peruskoulun päättövaiheessa. Heikompi koulumenestys johtuu pitkälti vanhempien heikoista voimavaroista: mitä vähemmän koulutusta ja kielitaitoa, alhaisemmat tulot ja heikompi työmarkkina-asema, sitä heikommin lapset keskimäärin menestyvät koulussa. Maahanmuuttaneissa perheissä monet näistä tekijöistä kohenevat maassaolovuosien karttuessa.

Tasa-arvoisuus ja myöhäinen valikoituminen yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen tekevät suomalaisesta koulutusjärjestelmästä hyvän maahanmuuttajien lasten kannalta. Maahanmuuttajavanhempien vaikeudet suomalaisilla työmarkkinoilla vaikeuttavat kuitenkin huomattavasti heidän lastensa opintietä.

**Toimiva tapa auttaa
maahanmuuttajataustaisia nuoria
menestymään suomalaisessa
yhteiskunnassa on edistää paitsi lasten,
myös heidän vanhempiensa sosiaalista
hyvinvointia ja pääsyä työmarkkinoille.**

Millainen koulujärjestelmä hyödyttää maahanmuuttajien lapsia?

- Mahdollisimman myöhäinen eriytyminen koulutuspolulla edistää maahanmuuttajien lasten kouluttautumista
- Iltapäiväkerhoilla ja ohjatuilla harrastuskerhoilla on myönteinen vaikutus ryhmienväliseen vuorovaikutukseen ja myös kouluttautumiseen
- Päivähoitoon ja esikouluun osallistuminen parantavat mahdollisuuksia menestyä koulutuksessa ja ne vähentävät maahanmuuttajaperheiden sosioekonomisen aseman kielteisiä vaikutuksia koulumenestykseen
- Toimiva oppilashuolto, kodin ja koulun yhteistyö, opintojen ohjaus ja opettajan ammattitaito edistävät siirtymistä toiselle asteelle
- Koulutusjärjestelmä joka pystyy huomioimaan maahan oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa tai tämän jälkeen saapuneet sekä heidän tietotaitotasonsa, edistää etenemistä koulutus- ja työmarkkinoilla
- Tehokas kiusaamiseen, syrjintään ja rasismiin puuttuminen ja laadukas asennekasvatus vahvistavat koulumenestystä, psyykkistä hyvinvointia, ryhmäsuhteita ja näin myös myöhempää menestystä työmarkkinoilla

Koulumenestystä selittävät perhetekijät

- Merkittävin yksittäinen koulumenestykseen ja koulutuspolkuun vaikuttava tekijä on perheen sosiaalinen ja sosioekonominen tausta. Kaikki ne yhteiskunnalliset toimet, joilla vähennetään sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta, hyödyttävät valtaväestön lisäksi myös maahanmuuttajien perheitä
- suomen kielen taito, nuoren oma motivaatio ja sen ylläpito sekä perheen kotoutuminen vahvistavat siirtymistä toiselle asteelle ja myönteisiä asenteita koulutukseen
- oman yhteisön tuki ja myönteiset mallit muilta maahanmuuttajilta edistävät siirtymistä toiselle asteelle
- perheen maassaoloaika ja lapsen maahanmuuttoikä vaikuttavan lapsen koulumenestykseen: haastavin tilanne on niillä nuorilla, jotka ovat muuttaneet Suomeen joko yläkouluikäisinä tai jo peruskouluiän ylittäneinä
- vanhempien ja lasten eritahtinen kotoutuminen voi lisätä perheen stressiä, mikä näkyy lapsen koulunkäynnissä

Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun tehtävät:

- Tiedollisen oppimisen paikka
- Edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä

Haasteita koti – koulu yhteistyölle:

- Yhteisen kielen puute
- Suomalaiset arvot ja toimintatavat eivät ole itsestään selviä eivätkä aina edes hyväksytyjä
- Puutteellinen tieto suomalaisesta koulujärjestelmästä
- Ennakkoluulot ja syrjintä aiheuttavat stressiä ja luovat siten heikommät puitteet yhteistyölle ja koulujen on vaikea havaita näitä
- Vanhempien ja oppilashuollon on vaikea tunnistaa ja tunnustaa lasten ja nuorten mahdollisia psyykkisiä ongelmia, koska vähemmistöihin kuuluvilla on tarve pitää yllä hyvää kuvaa perheestä ja omasta kansallisesta ryhmästään

Lähteet ja aineistoa lisäperehtymiseen:

Marianne Teräs & Elina Kilpi-Jakonen: Maahanmuuttajien lapset ja koulutus. Teoksessa Tuomas Martikainen, Pasi Saukkonen ja Minna Säävälä (toim.): Muuttajat: kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus 2013.

Minna Säävälä: Koti, koulu ja maahanmuuttajien lapset. Oppilashuolto ja vanhemmat hyvinvointia turvaamassa. Helsinki: Väestöliitto. Katsauksia E43/2012.

Helsingin kaupunki: Maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutuspolut Helsingissä. Työryhmän raportti ja esitys toimenpiteiksi.

http://www.hel.fi/static/opev/virasto/koulutuspolut/Maahanmuuttajanuorten_koulutuspolut_raportti_2014.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö: Maahanmuuttajien työllistyminen: taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 6/2014.

Helsingin kaupungintietokeskus: Helsingin vieraskielisten väestöennuste 2013-2030. Tilastoja 2013:5.

Mitä tulee tehdä

- Maahanmuuttajataustaisten lasten mahdollisuudet osallistua hyvään varhaiskasvatukseen tulee turvata
- Laadukas oman äidinkielen ja suomen kielen opetus tulee turvata
- Hyvä opinto-ohjaus ja oppilashuolto tulee turvata
- Tarvitaan räätälöidyt oppimispolut niille, jotka ovat tulleet maahan oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa tai tämän jälkeen: Helsingin kaupungilla on tästä kohderyhmästä pitkää kokemusta esimerkiksi niin sanotun Manuva-työmallin kautta
- Vanhempien kotoutumisen tukeminen (kielikoulutus; tiedon lisääminen suomalaisesta koulutusjärjestelmästä; työllisyyden tukeminen) heijastuu perheen sisäiseen dynamiikkaan: laadukkaat perheille suunnatut palvelut vahvistavat myös lasten koulumenestystä
- Vuorovaikutusta ja tulkkien saatavuutta tulee lisätä
- Luottamusta tulee rakentaa jo ennen mahdollisia ongelmia
- Oppilashuollon tulee paremmin tiedostaa maahanmuuttajaperheiden sosioekonominen tausta
- Kahden kulttuurin perheiden erityistilanne tulisi paremmin ottaa huomioon
- Tarvitaan enemmän aikaa ja resursseja käytännön taitojen opetteluun koti-koulu yhteistyössä
- Lisätä kotikielten opettajien resursseja, koska he ovat tärkeä välittäjäryhmä kodin ja koulun yhteistyössä
- Vanhempien vertaistukitoiminnan luomista kaikkiin kouluihin.

Monikulttuurisessa osaamiskeskuksessa kehitetty vertaistoiminnan malli tukee kotoutumista ja vanhemmuutta erityisesti perheissä, jotka ovat asuneet maassa vasta vähän aikaa. Ryhmissä vanhemmat saavat tietoa asiantuntijoilta, mutta heillä on myös tilaisuus keskustella ja jakaa kokemuksia toisten vanhempien kanssa. Usein ryhmissä syntyy myös verkostoja, joista on iloa, apua ja tukea ryhmän jälkeenkin.

www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus